

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

13 Vtrum Papa possit dispensare super bigamia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

sed quandoq; iudex secularis, uel ecclesiasticus exigit iuramentū ab aliquo ut reuelet id, quod scit de aliquo occulto, ut dicit quedā decretalis de purgationibus. ergo pari rōne ipse praelatus in capitulo pōt ēt religiosus praecepere in uirtute ipsius obediētie, ut dicat ei si qd sciūt ā aliquo crimine occulto.

RESPON. Dicendum, qd peccatum dupliciter potest esse occultum. Vno modo simpliciter, ita. qd ad multorum notitiam nullo modo peruenit, & tale peccatum occultum nocet soli facienti, & ideo qd tale peccatum occultum fratris scit, solum hoc debet intendere ut fratris peccantis salutē procuret: unde institutus est a Dño ordo correctionis fraternalis, ut primo qdem corripiat aliqs fratrem occulte peccantē inter se & ipsum solum, postmodum adhibeat duos, uel tres testes, & tunc tandem si nō corrigatur, dicat ecclesia, cōtra quē ordinē si praelatus praecepit, ut peccatum fratris occultum ei dicatur, non est obediendum, & ipse peccat praecepitendo: qd oportet Deo magis qd hoibus obedire. Si autem peccatum fratris non sit adeo occultum, quin per aliquas suspitiones in multitudinis notitiā ueniat, unde multorum scādalum oriatur, iam peccatum non solum nocet illi, sed multis. Et quia bonum multitudinis praefertur bono unius, ideo praelatus debet disquirere ueritatem de facto, ut scādalum multitudinis cesset uel per pōenam peccantis, uel per eius exculationem. Et ideo in tali casu potest praecepere scienti crimen fratris, quod manifestet, & ille cui praecepitur, tenetur praelato obedire. Sic enim cum non sit omnino occultum crimen pertinet ad iudicium praelati, & in hoc casu loquitur decretalis, non autem in primo.

Vnde patet responsio ad obiecta.

ARTICVLVS XIII.

Verum Papa possit dispensare super bigamia.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur qd Papa non possit dispensare in bigamia irregularitate. Non enim potest ab homine dispensari in his quae sunt diuinitus instituta, ut Ber. dicit in lib. de dispensatione & praecepto: sed doctrina Apostoli, in qua continetur qd bigamus non promoueatur, ut patet 1. Th. 3. & ad Tit. 1. est diuinitus promulgata, secundum illud Apost. 2. ad Cor. ult. An experimentum queritis eius, qui in me loquitur, Christus? ergo Papa non potest cum bigamis dispensare.

SED CONTRA est, quod in Decretis dist. 5. dicitur, quod Papa cum quodam bigamo dispensauit.

RESPON. Dicendum, qd Papa habet plenitudinē potestatis in ecclesia, ita. qd quaecunq; sunt instituta per ecclesiam, uel ecclesiae praelatos, sunt dispensabilia a Papa. Hae enim sunt quae dicuntur esse iuris humani, uel iuris positui. Circa ea uero quae sunt iuris diuini, uel iuris naturalis, dispensare non potest, qd ista habet efficaciam ex institutione diuina. Ius autē diuinum est quod pertinet ad legē nouā, uel ueterem. Sed hae differentia est inter legē utranq;, quia lex uetus determinabat multa tam in praeceptis ceremonialibus pertinentibus ad cultum Dei, qd etiam in praeceptis iudicialibus pertinentibus ad iustitiā inter hoies conseruandā: sed lex noua qd est lex libertatis, hōi determinationes non habet, sed est contenta praeceptis moralibus naturalis legis, & articulis fidei, & sacramentis gratiae, unde & dicitur lex fidei, & lex gratiae, propter determinationem articulo-

Arum fidei, & efficaciam sacramentorum. Caetera uero, quae pertinent ad determinationem humanorū iudiciorum, uel ad determinationem diuini cultus, libere permisit Christus, qui est nouus legislator, praelatis ecclesiae, & principibus christiani populi determinanda: unde huiusmodi determinationes pertinent ad ius humanum, in quo Papa potest dispensare. In solis uero his, quae sunt de lege naturae, & in articulis fidei, & sacramentis nouae legis dispensare non potest. Hoc enim non esset posse pro ueritate, sed contra ueritatem. Manifestum est autem, qd bigamum non promoueri, neque est de lege naturae, neque pertinet ad articulos fidei, neque est de necessitate sacramenti, quod patet ex hoc, qd si bigamus ordinetur, recipit ordinis sacramentum, sed hoc pertinet ad quandam determinationem diuini cultus. Unde circa hoc potest Papa dispensare, licet dispensare non debeat, nisi ex magna, & euidenti causa: sicut etiam posset dispensare circa hoc, qd aliquis sacerdos non indutus uestibus sacris conseraret corpus Christi. Et eadem ratio est de omnibus alijs huiusmodi, quae ex institutione humana processerunt.

AD PRIMUM ergo dicendum, qd Apostolus dupliciter in doctrina sua aliqua proposuit, quaedam quidem sicut promulgans ius diuinum, sicut illud quod habetur ad Gal. 5. Si circumcidimini, Christus uobis nihil proderit, & multa alia huiusmodi: & in hoc Papa non potest dispensare. Quaedam uero sicut propria auctoritate aliqua statuens: nā ipse dicit. 1. ad Cor. 11. Caetera cum uenero disponā, & infra 16. mandauit, ut collectae, quae sunt in sanctos, per unam sabbathi fiant, quod non pertinet ad ius diuinum. Et similiter etiam, quod dicitur de bigamo non promouendo, non est iuris diuini, sed institutio auctoritatis humanae diuinitus homini concessa.

ARTICVLVS XIII.

Virum debeant uitari illi excommunicati, de quorum excommunicatione est apud peritos diuersa sententia.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur qd non debeant uitari illi excommunicati, circa quorum excommunicationem sapientes cōtraria opinantur. Quia secundum iura Episcopus non potest auferre beneficium, quod clerico cōcessit, sine culpa: sed non minus debetur communio fidelium cuilibet fidei, quam beneficium clerico sibi ab episcopo collatum. ergo nec cōmunio fidelium est alicui subtrahenda sine culpa: sed quando dubitatur, an causa subsit, promptior debet esse animus boni uiri ad interpretandum in mitiorem partem. ergo ex quo dubitatur de excommunicatione aliquorum, magis debet aliquis per hoc stare, qd non sint excommunicati, & ita non debet eos uitare.

SED CONTRA est, qd si aliquis percussus in bello, moriatur, si ignoretur quis eum percussit, pp dubium quilibet, qui in bello interfuit, irregularis habetur secundum iura. ergo a simili uidetur, qd ex quo dubium est de aliquibus, an sint excommunicati, qd propter maiorem cautelam sint uitandi.

RESPON. Dicendum, qd dubitatio de excommunicatione aliquorū, aut praecedit sententiam iudicium, aut sequitur. Si praecedit, pura, cū nondū est declaratū per iudicium cōsensum aliquos esse excommunicatos, nō sūt uitandi quousq; certo iudicio terminet. In hoc. n. casu uerū est, qd in mitiorem partem

Quodlib. S. Tho. D 2 inter-

Math. 19.

aa. 5.

dist. 27. q. 3. ar. 2.

D. 519.

Arr. 47. q. 20. q. 2. ar. 4. q. 2. ar. 5.